

Karel Čapek

Krakatit

FRAGMENT

Krakatit

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihy:
Karel Čapek – Povídky z jedné kapsy
Karel Čapek – Povídky z druhé kapsy
Karel Čapek – Hovory s T. G. Masarykem
Jan Neruda – Fejetony
Karel Jaromír Erben – Kytice
Karel Hynek Mácha – Máj

Karel Čapek
Krakatit – e-kniha
Copyright © Fragment, 2012

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

S večerem zhoustla mlha sychravého dne. Je ti, jako by ses pro-
tlačoval řídkou vlhkou hmotou, jež se za tebou neodvratně zaví-
rá. Chtěl bys být doma. Doma, u své lampy, v krabici čtyř stěn.
Nikdy ses necítil tak opuštěn.

Prokop si razí cestu po nábřeží. Mrazí ho a čelo má zvlhlé po-
tem slabosti; chtěl by si sednout tady na té mokré lavičce, ale
bojí se strážníků. Zdá se mu, že se motá; ano, u Staroměstských
mlýnů se mu někdo vyhnul obloukem jako opilému. Nyní tedy
vynakládá veškeru sílu, aby šel rovně. Teď, teď jde proti němu
člověk, má klobouk do očí a vyhrnutý límec. Prokop zatíná zuby,
vraští čelo, napíná všechny svaly, aby bezvadně přešel. Ale zrov-
na na krok před chodcem se mu udělá v hlavě tma a celý svět se
s ním pojednou zatočí; náhle vidí zblízka, zblizoučka pár proni-
kavých očí, jak se do něho vpíchly, naráží na něčí rameno, vypra-
ví ze sebe cosi jako „promiňte“ a vzdaluje se s křečovitou důstoj-
ností. Po několika krocích se zastaví a ohlédne; ten člověk stojí
a dívá se upřeně za ním. Prokop se sebere a odchází trochu rych-
leji; ale nedá mu to, musí se znovu ohlédnout; a vida, ten člověk
ještě pořád stojí a dívá se za ním, dokonce samou pozorností vy-
sunul z límce hlavu jako želva. „Ať kouká,“ myslí si Prokop zne-
pokojen, „teď už se ani neohlédnu.“ A jde, jak nejlépe umí; náhle
slyší za sebou kroky. Člověk s vyhrnutým límcem jde za ním.
Zdá se, že běží. A Prokop se v nesnesitelné hrůze dal na útěk.

Svět se s ním opět zatočil. Těžce oddychuje, jektaje zuby opřel
se o strom a zavřel oči. Bylo mu strašně špatně, bál se, že padne,
že mu praskne srdce a krev vyšplíchne ústy. Když otevřel oči,
viděl těsně před sebou člověka s vyhrnutým límcem.

„Nejste vy inženýr Prokop?“ ptal se člověk, patrně už poněkoli-
likáté.

„Já... já tam nebyl,“ pokoušel se Prokop cosi zalhávat.

„Kde?“ ptal se muž.

„Tam,“ řekl Prokop a ukazoval hlavou kamsi k Strahovu. „Co
na mně chcete?“

„Copak mne neznáš? Já jsem Tomeš. Tomeš z techniky, nevíš
už?“

„Tomeš,“ opakoval Prokop, a bylo mu k smrti jedno, jaké to je
jméno. „Ano, Tomeš, to se rozumí. A co – co mi chcete?“

Muž s vyhrnutým límcem uchopil Prokopa pod paží. „Počkej,
teď si sedneš, rozumíš?“

„Ano,“ řekl Prokop a nechal se dovést k lavičce. „Já totiž...
mně není dobře, víte?“ Náhle vyprostil z kapsy ruku zavázanou
jakýmsi špinavým cárem. „Poraněn, víte? Zatracená věc.“

„A hlava tě nebolí?“ řekl člověk.

„Bolí.“

„Tak poslouchej, Prokope,“ řekl člověk. „Teď máš horečku ne-
bo co. Musíš do špitálu, víš? Je ti zle, to je vidět. Ale aspoň se
hleď upamatovat, že se známe. Já jsem Tomeš. Chodili jsme spo-
lu do chemie. Člověče, rozpomeň se!“

„Já vím, Tomeš,“ ozval se Prokop chabě. „Ten holomek. Co
s ním je?“

„Nic,“ řekl Tomeš. „Mluví s tebou. Musíš do postele, rozumíš?
Kde bydlíš?“

„Tam,“ namáhal se mluvit Prokop a ukazoval někam hlavou.
„U... u Hybšmonky.“ Náhle se pokoušel vstát. „Já tam nechci!
Nechodte tam! Tam je – tam je –“

„Co?“

„Kra-ka-tit,“ zašeptal Prokop.

„Co je to?“

„Nic. Neřeknu. Tam nikdo nesmí. Nebo – nebo –“

„Co?“

„Ffft, bum!“ udělal Prokop a hodil rukou do výše.

„Co je to?“

„Kra-ka-toe. Kra-ka-tau. Sopka. Vul-vulkán, víte? Mně to...“

natrhlo palec. Já nevím, co...“ Prokop se zarazil a pomalu dodal: „To ti je strašná věc, člověče.“

Tomeš se pozorně díval, jako by něco očekával. „Tak tedy,“ začal po chvílce, „ty ještě pořád děláš do třaskavin?“

„Pořád.“

„S úspěchem?“

Prokop vydal ze sebe cosi na způsob smíchu. „Chtěl bys vědět, že? Holenku, to není jen tak. Není – není jen tak,“ opakoval klátě opile hlavou. „Člověče, ono to samo od sebe – samo od sebe –“

„Co?“

„Kra-ka-tit. Krakatit. Krrrakatit. A ono to samo od sebe – Já nechal jen prášek na stole, víš? Ostatní jsem smetl dododo-do takové piksly. Zu-zůstal jen poprašek na stole, – a – najednou –“

„– to vybuchlo.“

„Vybuchlo. Jen takový nálet, jen prášek, co jsem utrousil. Ani to vidět nebylo. Tuhle – žárovka – kilometr dál. Ta to nebyla. A já – v lenošce, jako kus dřeva. Víš, unaven. Příliš práce. A najednou... prásk! Já letěl na zem. Okna to vyrazilo a – žárovka pryč. Detonace jako – jako když bouchne lydditová patrona. Stra-strašná brizance. Já – já nejdřív myslel, že praskla ta por-porcená – ponce – por-ce-lánová, polcelánová, porcenálová, poncelár, jak se to honem, to bílé, víte, izolátor, jak se to jmenuje? Kře-mi-čitan hlinitý.“

„Porcelán.“

„Piksla. Já myslel, že praskla ta piksla, se vším všudy. Tak rozškrtnu sirku, a ona tam je celá, ona je celá, ona je celá. A já – jako sloup – až mně sirka spálila prsty. A pryč – přes pole – potmě – na Břevnov nebo do Střešovic – Aa někde mě napadlo to slovo. Krakatoe. Krakatit. Kra-ka-tit. Nene, tak to nenenebylo. Jak to bouchlo, letím na zem a křičím Krakatit. Krakatit. Pak jsem na to zapomněl. Kdo je tu? Kdo – kdo jste?“

„Kolega Tomeš.“

„Tomeš, aha. Ten všivák! Přednášky si vypůjčoval. Nevrátil mně jeden sešit chemie. Tomeš, jak se jmenoval?“

„Jiří.“

„Já už vím, Jirka. Ty jsi Jirka, já vím. Jirka Tomeš. Kde máš

ten sešit? Počkej, já ti něco řeknu. Až vyletí to ostatní, je zle. Člověče, to rozmlátí celou Prahu. Smete. Odfoukne, ft! Až vyletí ta por-ce-lánová dóze, víš?“

„Jaká dóze?“

„Ty jsi Jirka Tomeš, já vím. Jdi do Karlína. Do Karlína nebo do Vysočan, a dívej se, až to vyletí. Běž, běž honem!“

„Proč?“

„Já toho nadělal cent. Cent Krakatitu. Ne, asi – asi patnáct deka. Tam nahoře, v té por-ce-lánové dózi. Člověče, až ta vyletí – Ale počkej, to není možné, to je nesmysl,“ mumlal Prokop chytaje se za hlavu.

„Nu?“

„Proč – proč – proč to nevybuchlo také v té dózi? Když ten prášek – sám od sebe – Počkej, na stole je zin-zinkový plech – plech – Od čeho to na stole vybuchlo? Poč-kej, buď tiše, buď tiše,“ drtil Prokop a vrávoravě se zvedl.

„Co je ti?“

„Kratatit,“ zabručel Prokop, udělal celým tělem jakýsi otáčivý pohyb a svalil se na zem v mrákotách.

První, co si Prokop uvědomil, bylo, že se s ním všechno otrásá v drnčivém rachotu a že ho někdo pevně drží kolem pasu. Hrozně se bál otevřít oči; myslel, že se to na něj řítí. Ale když to neustávalo, otevřel oči a viděl před sebou matný čtyřúhelník, kterým se sunou mlhavé světelné koule a pruhy. Neuměl si to vysvětlit; díval se zmateně na uplývající a poskakující mátohy, trpně odevzdán ve vše, co se s ním bude dít. Pak pochopil, že ten horlivý rachot jsou kola vozu a venku že míjejí jenom svítlny v mlze; a unaven tolikerým pozorováním zavřel opět oči a nechal se unášet.

„Teď si lehneš,“ řekl tiše hlas nad jeho hlavou; „spolkneš aspirin a bude ti líp. Ráno ti přivedu doktora, ano?“

„Kdo je to,“ ptal se Prokop ospale.

„Tomeš. Lehneš si u mne, Prokope. Máš horečku. Kde tě co bolí?“

„Všude. Hlava se mi točí. Tak, víš –“

„Jen tiše lež. Uvařím ti čaj a vyspíš se. Máš to z rozčilení, víš. To je taková nervová horečka. Do rána to přejde.“

Prokop sraštil čelo v námaze vzpomínání. „Já vím,“ řekl po chvíli starostlivě. „Poslyš, ale někdo by měl tu pikslu hodit do vody. Aby nevybuchla.“

„Bez starosti. Teď nemluv.“

„A... já bych snad mohl sedět. Nejsem ti těžký?“

„Ne, jen lež.“

„– – A ty máš ten můj sešit chemie,“ vzpomněl si Prokop na jednu.

„Ano, dostaneš jej. Ale teď klid, slyšíš?“

„Já ti mám tak těžkou hlavu –“

Zatím drkotala drožka nahoru Ječnou ulicí. Tomeš slabounce hvízdal nějakou melodii a díval se oknem. Prokop sípavě dýchal s tichým sténáním. Mlha smáčela chodníky a vnikala až pod kabát svým sychravým slizem; bylo pusto a pozdě.

„Už tam budeme,“ řekl Tomeš nahlas. Drožka se čerstvěji rozhrčela na náměstí a zahrnula vpravo. „Počkej, Prokope, můžeš udělat pár kroků? Já ti pomohu.“

S námahou vlekl Tomeš svého hosta do druhého patra, Prokop si připadal jaksi lehký a bez váhy, a nechal se skoro vynést po schodech nahoru; ale Tomeš silně oddechoval a utíral si pot.

„Vid', jsem jako nitě,“ divil se Prokop.

„Nu ovšem,“ mručel udýchaný Tomeš odemykaje svůj byt.

Prokopovi bylo jako malému dítěti, když jej Tomeš svlékal. „Má maminka,“ začal něco povídat, „když má maminka, to už je, to už je dávno, tatínek seděl u stolu, a maminka mne nosila do postele, rozumíš?“

Pak už byl v posteli, přikryt po bradu, jektal zuby a díval se, jak se Tomeš točí u kamen a rychle zatápí. Bylo mu do pláče dojetím, lítostí a slabostí, a pořád brebentil; uklidnil se, až dostal na čelo studený obkladek. Tu se tiše díval po pokoji; bylo tu cítit tabák a ženu.

„Ty jsi kujón, Tomši,“ ozval se vážně. „Pořád máš holky.“

Tomeš se k němu obrátil. „Nu, a co?“

„Nic. Co vlastně děláš?“

Tomeš mávl rukou. „Mizerně, kamaráde. Peníze nejsou.“

„Flámuješ.“

Tomeš jen potřásl hlavou.

„A je tě škoda, víš?“ začal Prokop starostlivě. „Ty bys mohl – Koukej, já dělám už dvanáct let.“

„A co z toho máš?“ namítl Tomeš příkře.

„No, sem tam něco. Prodal jsem letos třaskavý dextrin.“

„Zač?“

„Za deset tisíc. Víš, nic to není, hloupost. Taková pitomá bouchačka, pro doly. Ale kdybych chtěl –“

„Je ti už líp?“

„Krásně mi je. Já jsem ti našel metody! Člověče, jeden nitrát ceru, to ti je vášnivá potvora; a chlor, chlor, tetrastupeň chlordu-síku se zapálí světlem. Rozsvítíš žárovku, a prásk! Ale to nic není. Koukej,“ prohlásil náhle vystrkuje zpod pokrývky hubenou, děsně zkomolenou ruku. „Když něco vezmu do ruky, tak... v tom cítím šumět atomy. Zrovna to mravenčí. Každá hmota mravenčí jinak, rozumíš?“

„Ne.“

„To je síla, víš? Síla v hmotě. Hmota je strašně silná. Já... já hmatám, jak se to v ní hemží. Drží to dohromady... s hroznou námahou. Jak to uvnitř rozvikláš, rozpadne se, bum! Všechno je exploze. Když se rozevře květina, je to exploze. Každá myšlenka, to je takové prasknutí v mozku. Když mně podáš ruku, cítím, jak v tobě něco exploduje. Já mám takový hmat, člověče. A sluch. Všechno šumí, jako šumivý prášek. To jsou samé malinkaté výbuchy. Mně ti tak hučí v hlavě... Ratatata, jako strojní puška.“

„Tak,“ řekl Tomeš, „a teď spolkní tuhle ten aspirin.“

„Ano. Třa-třaskavý aspirin. Perchlorovaný acetylsalicylazid. To nic není. Člověče, já jsem našel exotermické třaskaviny. Každá látka je vlastně třaskavina. Voda... voda je třaskavina. Hlína... a vzduch jsou třaskaviny. Peří, peří v peřině je taky třaskavina. Víš, zatím to má jen teoretický význam. A já jsem našel atomové výbuchy. Já – já – já jsem udělal alfaexploze. Roz-pad-ne se to na plus plus částice. Žádná termochemie. De-struk-ce. Destruktivní chemie, člověče. To ti je ohromná věc, Tomši, čistě vědecky. Já ti mám doma tabulky... Lidi, kdybych já měl aparáty! Ale já mám jen oči... a ruce... Počkej, až to napíšu!“

„Nechce se ti spát?“

„Chce. Jsem – dnes – unaven. A co tys pořád dělal?“

„Nu, nic. Život.“

„Život je třaskavina, víš? Prásk, člověk se narodí a rozpadne se, bum! A nám se zdá, že to trvá bůhvíkolik let, vid'? Počkej, já jsem teď něco spletl, že?“

„Docela v pořádku, Prokope. Možná že zítra udělám bum. Nebudu-li mít totiž peníze. Ale to je jedno, starouši, jen spi.“

„Já bych ti půjčil, nechceš?“

„Nech. Na to bys nestačil. Snad ještě můj tatík –“ Tomeš mávl rukou.

„Tak vidíš, ty máš ještě tatínka,“ ozval se Prokop po chvíli s náhlou měkkostí.

„Nu ano. Doktor v Týnici.“ Tomeš vstal a přecházel po pokoji. „Je to mizérie, člověče, mizérie. Mám to nahnuté, nu! A nestarej se o mne. Já už – něco udělám. Spi!“

Prokop se utišil. Polozavřenýma očima viděl, jak Tomeš sedá ke stolku a hrabe se v nějakých papírech. Bylo mu jaksi sladko naslouchat šustění papíru a tichému hukotu ohně v kamnech. Člověk skloněný u stolku opřel hlavu o dlaně a snad ani nedýchal; a Prokopovi bylo, že leží doma a vidí svého staršího bratra, svého bratra Josefa; učí se z knížek elektrotechnice a bude zítra dělat zkoušku; a Prokop usnul horečným spánkem.

Zdalo se mu, že slyší hukot jakoby nesčetných kol. „To je nějaká továrna,“ myslel si a běžel po schodech nahoru. Zničehonic se ocitl před velikými dveřmi, kde stálo na skleněné tabulce: Plinius. Zaradoval se nesmírně a vešel dovnitř. „Je tu pan Plinius?“ ptal se nějaké slečinky u psacího stroje. „Hned přijde,“ řekla slečinka, a tu k němu přistoupil vysoký oholený muž v cutawayi a s ohromnými kruhovými skly na očích. „Co si přejete?“ řekl.

Prokop se zvědavě díval do jeho neobyčejně výrazné tváře. Mělo to britskou hubu a vypouklé rozježděné čelo, na skrání bradavici zvicí šestáku a bradu jako filmový herec. „Vy – vy – račte být – Plinius?“

„Prosím,“ řekl vysoký muž a krátkým gestem mu ukázal do své pracovny.

„Jsem velmi... je mi... ohromnou ctí,“ koktal Prokop usedaje.

„Co si přejete?“ přerušil ho vysoký muž.

„Já jsem rozbil hmotu,“ prohlásil Prokop. Plinius nic; hrál si jen s ocelovým klíčkem a zavíral těžká víčka pod skly.

„To je totiž tak,“ začal Prokop překotně. „V-v-všecko se rozpadá, že? Hmota je křehká. Ale já udělám, že se to rozpadne najednou, bum! Výbuch, rozumíte? Na padrť. Na molekuly. Na atomy. Ale já jsem rozbil také atomy.“

„Škoda,“ řekl Plinius povážlivě.

„Proč – jaká škoda?“

„Škoda něco rozbít. I atomu je škoda. Nu tak dál.“

„Já... rozbiju atom. Já vím, že už Rutherford... Ale to byla jen taková páračka se zářením, víte? To nic není. To se musí en mas-

se. Jestli chcete, já vám rozbourám tunu bismutu; rozštípně to ce-celý svět, ale to je jedno. Chcete?“

„Proč byste to dělal?“

„Je to... vědecky zajímavé,“ zmátl se Prokop. „Počkejte, jakpak bych vám to... To je – to je vám ne-smír-ně zajímavé.“ Chytil se za hlavu. „Počkejte, mně praskne hla-va; to bude – vědecky – ohromně zajímavé, že? Aha, aha,“ vyhrkl s úlevou, „já vám to vyložím. Dynamit – dynamit trhá hmotu na kusy, na balvany, ale benzoltrioxozonid ji roztrhá na prášek; udělá jen malou díru, ale rrozdrťí hmotu nana-na submikroskopickou padrť, rozumíte? To dělá detonační rychlost. Hmota nemá čas ustoupit; nemůže se už ani roz-rozhnout, roztrhnout, víte? A já... jjjá jsem stupňoval detonační rychlost. Argonozonid. Chlorargonoxozonid. Tetragon. A pořád dál. Pak už ani vzduch nemůže ustoupit; je stejně tuhý jako... jako ocelová deska. Roztrhá se na molekuly. A pořád dál. A najednou vám... od jisté rychlosti... začne brizance děsně stoupat. Roste... kvadraticky. Já koukám jako blázen. Odkud se to bere? Kde kde kde se najednou vzala ta energie?“ naléhal Prokop zimničně. „Tak řekněte.“

„Nu, třeba v atomu,“ mínil Plinius.

„Aha,“ prohlásil Prokop vítězně a utřel si pot. „Tady je ten vtip. Jednoduše v atomu. Ono to... vrazí atomy do sebe... a... sss... serve betaplášť... a jádro se musí rozpadnout. To je alfaexploze. Víte, kdo jsem? Já jsem první člověk, který překročil koeficient stlačitelnosti, pane. Já jsem našel atomové výbuchy. Já... já jsem vyrazil z bismutu tantal. Poslyšte, víte vy, kolik je vy-výkonu v jednom gramu rtuti? Čtyři sta dvaadesát milionů kilogramometrů. Hmota je děsně silná. Hmota je regiment, který přešlapuje na místě: ráz dva, ráz dva; ale dejte ten pravý povel, a regiment vyrazí v útok, en avant! To je výbuch, rozumíte? Hurá!“

Prokop se zarazil vlastním křikem; v hlavě mu bušilo tak, že přestal cokoli vnímat. „Promiňte,“ řekl, aby zamluvil rozpaky, a hledal třesoucí se rukou své pouzdro na cigára. „Kouříte?“

„Ne.“

„Již staří Římané kouřili,“ ujišťoval Prokop a otevřel pouzdro; byly tam samé těžké patrony. „Zapalte si,“ nutil, „to je lehoučký

Nobel Extra.“ Sám ukousl špičku tetřelové patrony a hledal sirky. „To nic není,“ začal, „ale znáte třaskavé sklo? Škoda. Poslyšte, já vám mohu udělat výbušný papír. Napíšete psaní, někdo to hodí do ohně a prásk! celý barák se sesype. Chcete?“

„K čemu?“ ptal se Plinius zvedaje obočí.

„Jen tak. Síla musí ven. Já vám něco povím. Kdybyste chodil po stropě, tak co vám z toho vznikne? Já především kašlu na valenční teorie. Všecko se dá dělat. Slyšíte, jak to venku rachotí? To slyšíte růst trávu: samé výbuchy. Každé semínko je třaskavá kapsle, která vyletí. Puf, jako raketa. A ti hlupáci si myslí, že není žádná tautomerie. Já jim ukážu takovou merotropii, že budou z toho blázni. Samá laboratorní zkušenost, pane.“

Prokop cítil s hrůzou, že žvaní nesmysly; chtěl tomu uniknout a mlel tím rychleji, pleta páté přes deváté. Plinius vážně kýval hlavou; dokonce komíhal celým tělem hlouběji a pořád hlouběji, jako by se klaněl. Prokop drmolil zmatené formule a nemohl se zastavit, poule oči na Plinia, který se komíhal s rostoucí rychlostí jako stroj. Podlaha pod ním se začala houpat a zvedat.

„Ale tak přestaňte, člověče,“ zařval Prokop zděšen a probudil se. Místo Plinia viděl Tomše, který neobraceje se od stolku bručel: „Nekřič, prosím tě.“

„Já nekřičím,“ řekl Prokop a zavřel oči. V hlavě mu hučelo rychlými a bolestnými tepy.

Zdálo se mu, že letí přinejmenším rychlostí světla; nějak se mu svíralo srdce, ale to dělá jen Fitzgerald-Lorentzovo zploštění, řekl si; musím být placatý jako lívanec. A najednou se proti němu vyježí nesmírné skleněné hranoly; ne, jsou to jenom nekonečné hladce vybroušené roviny, jež se protínají a prostupují v břitkých úhlech jako krystalografické modely; a proti jedné takové hraně je hnán úžasnou rychlostí. „Pozor,“ zařval sám na sebe, neboť v tisícině vteřiny se musí roztříštit; ale tu již bleskově odletěl zpět a rovnou proti hrotu obrovského jehlanu; odrazil se jako paprsek a byl vržen na skleněně hladkou stěnu, smeká se podle ní, sviští do ostrého úhlu, kmitá šíleně mezi jeho stěnami, je hozen pozpátku nevěda proti čemu, zas odmrštěn dopadá bradou na ostrou hranu, ale v poslední chvíli ho to odhodí vzhůru; nyní si roztřísk-

ne hlavu o euklidovskou rovinu nekonečna, ale již se řítí střemhlav dolů, dolů do tmy; prudký náraz, bolestné cuknutí v celém těle, ale hned zas se zvedl a dal se na útěk. Uhání labyrintickou chodbou a za sebou slyší dupot pronásledovatelů; chodba se úží, svírá se, její stěny se přirážejí k sobě děsným a neodvratným pohybem; i dělá se tenký jako šídlo, zatajuje dech a upaluje v bláznivé hrůze, aby tudy proběhl, než ho ty stěny rozdrtí. Zavřelo se to za ním s kamenným nárazem, zatímco sám svistí do propasti podle ledově čišící zdi. Strašný úder, a ztrácí vědomí; když procitl, vidí, že je v černé tmě; hmatá po slizkých kamenných stěnách a křičí o pomoc, ale z jeho úst nevychází zvuku; taková je tu tma. Jektaje hrůzou klopýtá po dně propasti; nahmatá postranní chodbu, i vrhá se do ní; jsou to vlastně schody, a nahoře, nekonečně daleko svítá malinký otvor jako v šachtě; běží tedy nahoru po nesčíslných a strašně příkrých stupních; ale nahoře není než plošina, lehoučká plechová platforma drnčící a chvějící se nad závratnou hlubinou, a dolů se šroubem točí jen nekonečné schůdky ze železných plátů. A tu již za sebou slyšel supění pronásledovatelů. Bez sebe hrůzou se řítí a točil po schůdkách dolů, a za ním železně řinčí a rachotí dupající zástup nepřátel. A najednou vinuté schody se končí ostře v prázdnu. Prokop zavyl, rozpráhl ruce a pořád ještě víře padal do bezdna. Hlava se mu zatočila, neviděl už a neslyšel; váznoucíma nohama běžel nevěda kam, drcen strašným a slepým puzením, že musí kamsi dorazit, než bude pozdě. Rychleji a rychleji ubíhal nekonečným koridorem; čas od času míjel semafor, na kterém pokaždé vyskočila vyšší číslice: 17, 18, 19. Najednou pochopil, že běhá v kruhu a ta čísla že udávají počet jeho oběhů. 40, 41. Popadla ho nesnesitelná hrůza, že přijde pozdě a že se odtud nedostane; svištěl zběsilou rychlostí, takže se semafor jenom míhal jako telegrafní tyče z rychlíku; a ještě rychleji! nyní už semafor ani neubíhá, nýbrž stojí na jednom místě a odpočítává bleskovou rychlostí tisíce a desetitisíce oběhů, a nikde není východ z té chodby, a chodba je na pohled rovná a lesklá jako hamburský tunel, a přece se vrací kruhem; Prokop vzlyká děsem: to je Einsteinův vesmír, a já musím dojít, než bude pozdě! Náhle zazněl strašný výkřik, a Prokop ustrnul:

je to hlas tatínekův, někdo ho vraždí; i jal se obíhat ještě rychleji, semafor zmizel, udělala se tma; Prokop tápal po stěnách a nahmatal zamčené dveře, a za nimi je slyšet to zoufalé bědování a rány pokáceného nábytku. Řva hrůzou zarývá Prokop nehty do dveří, štípe je a rozškrabává; vytrhal je po třískách a našel za nimi staré známé schody, jež ho denně vedly domů, když byl maličký; a nahoře dusí se tatínek, někdo ho škrťí a smýká jím po zemi. Křiče vyletí Prokop nahoru, je doma na chodbě, vidí konve a chlebovou skříň maminčinu a pootevřené dveře do kuchyně, a tam uvnitř chroptí a prosí tatínek, aby ho nezabýjeli; někdo mu tluče hlavou o zem; chce mu jít na pomoc, ale nějaká slepá, bláznivá moc ho nutí, aby tady na chodbě běhal dokola, pořád rychleji dokolečka a chechtal se jíkavě, zatímco uvnitř skomírá a dusí se tatínkovo sténání. A neschopen vykročit ze závratného bludného kruhu, řítě se stále rychleji ryčel Prokop šíleným smíchem hrůzy.

Tu se probudil zalit potem a jektaje zuby. Tomeš mu stál u hlav a dával mu na rozžhavené čelo nový chladivý obklad.

„To je dobře, to je dobře,“ mumlal Prokop, „já už nebudu spát.“ I ležel tiše a díval se na Tomše, jak sedí u lampy. Jirka Tomeš, říkal si, a počkejme, pak kolega Duras, a Honza Buchta, Sudík, Sudík, Sudík, a kdo ještě? Sudík, Trlica, Trlica, Pešek, Jovanovič, Mádr, Holoubek, co nosil brejle, to je náš ročník na chemii. Bože, a který je tamhleten? Aha, to je Vedral, ten padl v roce šestnáct, a za ním sedí Holoubek, Pacovský, Trlica, Šeba, celý ročník. A tu slyšel najednou: „Pan Prokop bude kolokvovat.“

Lekl se nesmírně. U katedry sedí profesor Wald a tahá se suchou ručičkou za vousy, jako vždy. „Povězte,“ praví profesor Wald, „co víte o třaskavinách.“

„Třaskaviny třaskaviny,“ začíná Prokop nervózně, „jejich výbušnost záleží na tom, že že že se náhle vyvine veliký objem plynu, který který se vyvine z mnohem menšího objemu výbušné masy... Prosím, to není správné.“

„Jak to?“ táže se Wald přísně.

„Já já já jsem našel alfavýbuchy. Výbuch totiž nastane rozpadem atomu. Částičky atomu se rozletí – rozletí –“

„Nesmysl,“ přerušil ho profesor. „Není žádných atomů.“

„Jsou jsou jsou,“ drtil Prokop. „Prosím, já já já to dokážu –“

„Překonaná teorie,“ bručí profesor. „Nejsou vůbec žádné atomy, jsou jenom gumetály. Víte, co je to gumetál?“

Prokop se zapotil úlekem. Toho slova nikdy v životě neslyšel. Gumetál? „To neznám,“ vydechl stísněně.

„Tak vidíte,“ řekl suše Wald. „A pak si troufáte dělat kolokvium. Co víte o Krakatitu?“

Prokop se nesmírně zarazil. „Krakatit,“ šeptal, „to je... to je úplně nová třaskavina, která... která dosud...“

„Čím se zanítí? Čím? Čím exploduje?“

„Hertzovými vlnami,“ vyhrkl Prokop s úlevou.

„Jak to víte?“

„Protože mně zničehonic vybuchla. Protože... protože nebyl žádný jiný impuls. A protože –“

„Nu?“

„... její syn-syntéza... se mně povedla za-za-za... vysokofrekvenční oscilace. Není to dosud vyvyvysvětleno; ale já myslím, že – že to byly nějaké elektromagnetické vlny.“

„Byly. Já to vím. Teď napište na tabuli chemicky vzorec Krakatitu.“

Prokop vzal kus křídly a načmáral na tabuli svůj vzorec.

„Přečtěte.“

Prokop odříkal vzorec nahlas. Tu vstal profesor Wald a řekl najednou jakýmsi docela jiným hlasem: „Jak? Jak je to?“

Prokop opakoval formuli.

„Tetrargon?“ ptal se profesor rychle. „Pb kolik?“

„Dvě.“

„Jak se to dělá?“ tázal se hlas podivně blízce. „Postup! Jak se to dělá? Jak?... Jak se dělá Krakatit?“

Prokop otevřel oči. Nad ním se skláněl Tomeš s tužkou a zápisníkem v ruce a bez dechu se díval na jeho rty.

„Co?“ mumlal Prokop neklidně. „Co chceš? Jak... jak se to dělá?“

„Něco se ti zdálo,“ řekl Tomeš a schoval zápisník za zády. „Spi, člověče, spi.“

IV

Teď jsem něco vyžvanil, uvědomoval si Prokop jasnějším cípem mozku; ale jinak mu to bylo svrchovaně lhostejno; chtělo se mu jen spát, nesmírně spát. Viděl jakýsi turecký koberec, jehož vzor se bez konce přesunoval, prostupoval a měnil. Nebylo to nic, a přece ho to jaksi rozčilovalo; i ve spaní zatoužil vidět znovu Plinia. Snažil se vybavit si jeho podobu; místo toho měl před sebou ohavnou zešklebenou tvář, jež skřípala žlutými vyžranými zuby, až se drtily, a pak je po kouskách vyplivovala. Chtěl tomu uniknout; napadlo ho slovo „rybář“, a hle, zjevil se mu rybář nad šedivou vodou i s rybami v čeřenu; řekl si „lešení“, a viděl skutečné lešení do poslední skoby a vazby. Dlouho se bavil tím, že vymýšlel slova a pozoroval obrázky jimi promítnuté; ale pak, pak už si živou mocí nemohl na žádné slovo vzpomenout. Namáhal se usilovně, aby našel aspoň jedno jediné slovo nebo věc, ale marně; tu ho zalila hrůza bezmoci studeným potem. Musím postupovat metodicky, umínil si; začnu zas od začátku, nebo jsem ztracen. Šťastně si vzpomněl na slovo „rybář“, ale zjevil se mu hliněný prázdný galon od petroleje; bylo to děsné. Řekl si „židle“, a ukázal se mu s podivnou podrobností dehtovaný tovární plot s trochou smutné zaprášené trávy a rezavými obručemi. To je šílenství, řekl si s mrazivou jasností; to je, pánové, typická pomatenost, hyperofabula ugongi dugongi Darwin. Tu se mu tento odborný název zazdál neznámo proč ukrutně směšný, a dal se do hlasitého, zrovna zalykavého smíchu, jímž se probudil.

Byl úplně zpocen a odkopán. Díval se horečnými očima na Tomše, který chvatně přecházel po pokoji a házel nějaké věci do kufříku; ale nepoznával ho. „Poslyšte, poslyšte,“ začal, „to je k smí-

chu, poslyšte, tak počkejte, to musíte, poslyšte –“ Chtěl říci jako vtip ten podivuhodný odborný název, a sám se smál předem; ale živou mocí si nemohl vzpomenout, jak to vlastně bylo, i rozmrzel se a umkl.

Tomeš si oblékl ulstr a narazil čepici; a když už bral kufřík, zaváhal a sedl si na pelest k Prokopovi. „Poslyš, starouši,“ řekl starostlivě, „já teď musím odejet. K tátovi, do Týnice. Nedá-li mně peníze, tak – se už nevrátím, víš? Ale nic si z toho nedělej. Ráno sem přijde domovnice a přivede ti doktora, ano?“

„Kolik je hodin?“ ptal se Prokop netečně.

„Čtyři... Čtyři a pět minut. Snad... ti tu nic neschází?“

Prokop zavřel oči, odhodlán nezajímat se už o nic na světě. Tomeš ho pečlivě přikryl, a bylo ticho.

Náhle otevřel oči dokořán. Viděl nad sebou neznámý strop a po jeho kraji běží neznámý ornament. Sáhl rukou po svém nočním stolku, a hmátl do prázdna. Obrátil se polekán, a místo svého širokého laboratorního pultu vidí nějaký cizí stolek s lampičkou. Tam, kde bývalo okno, je skříň; kde stávalo umyvadlo, jsou jakési dveře. Zmátl se tím vším nesmírně; nedovedl pochopit, co se s ním děje, kde se octl, a přemáhaje závrať usedl na posteli. Pomalu si uvědomil, že není doma, ale nemohl si vzpomenout, jak se sem dostal. „Kdo je to,“ zeptal se hlasitě nazdařbůh, stěží hýbaje jazykem. „Pít,“ ozval se po chvíli, „pít!“ Bylo trýznivé ticho. Vstal z postele a trochu vrávoravě šel hledat vodu. Na umyvadle našel karafu a pil z ní dychtivě; a když se vracel do postele, podlomily se mu nohy a usedl na židli, nemoha dále. Seděl snad hodně dlouho; pak ho roztrásla zima, neboť se celý polil vodou z karafy, a přišlo mu líto sebe sama, že je kdesi a neví sám kde, že ani do postele nedojde a že je tak bezradně a bezmocně sám; tu propukl v dětský vzlykavý pláč.

Když se trochu vyplakal, bylo mu v hlavě jasněji. Dokonce mohl dojít až k posteli a ulehl jektaje zuby; a sotva se zahřál, usnul mráкотným spánkem beze snu.

Když se probudil, byla roleta vytažena do šedivého dne a v pokoji trochu pouklizeno; nedovedl pochopit, kdo to udělal, ale jinak se pamatoval na vše, na včerejší explozi, na Tomše i na jeho

odjezd. Zato ho třeštivě bolela hlava, bylo mu těžko na prsou a drásavě ho mučil kašel. Je to špatné, říkal si, je to docela špatné; měl bych jít domů a lehnout si. Vstal tedy a začal se pomalu strojit chvílemi odpočívaje. Bylo mu, jako by mu něco drtilo hrozným tlakem prsa. Usedl pak netečný ke všemu a těžce dýchal.

Tu krátce, jemně zazněl zvonek. Vzchopil se s námahou a šel otevřít. Na prahu v chodbě stála mladá dívka s tváří zastřenou závojem.

„Bydlí tady... pan Tomeš?“ ptala se spěšně a stísněně.

„Prosím,“ řekl Prokop a ustoupil jí z cesty; a když, trochu váhají, těsně podle něho vcházela dovnitř, zavála na něj slabounká a spanilá vůně, že rozkoší vzdychl.

Posadil ji vedle okna a usedl proti ní, drže se zpříma, jak nejlépe dovedl. Cítil, že samým úsilím vypadá přísně a strnule, což uvádělo do nesmírných rozpaků jeho i dívku. Hryzala si pod závojem rty a klopile oči; ach, líbezná hladkost tváře, ach, ruce malé a hrozně rozčilené! Náhle zvedla oči, a Prokop zatajil dech omámen úžasem; tak krásná se mu zdála.

„Pan Tomeš není doma?“ ptala se dívka.

„Tomeš odejel,“ řekl Prokop váhavě. „Dnes v noci, slečno.“

„Kam?“

„Do Týnice, k svému otci.“

„A vrátí se?“

Prokop pokrčil rameny.

Dívka sklopila hlavu a její ruce s něčím zápasily. „A řekl vám, proč – proč –“

„Řekl.“

„A myslíte, že – že to udělá?“

„Co, slečno?“

„Že se zastřelí.“

Prokop si bleskem vzpomněl, že viděl Tomše ukládat revolver do kufříku. ‚Možná že zítra udělám bum,‘ slyšel jej znovu drtit mezi zuby. Nechtěl nic říci, ale vypadal asi velmi povážlivě.

„Ó bože, ó bože,“ vypravila ze sebe dívka, „ale to je strašné! Řekněte, řekněte –“

„Co, slečno?“

„Kdyby – kdyby někdo mohl za ním jet! Kdyby mu někdo řekl – kdyby mu dal – Vždyť by to nemusel udělat, chápete? Kdyby někdo za ním ještě dnes jel –“

Prokop se díval na její zoufalé ruce, jež se zatínaly a spínaly.

„Já tam tedy pojedu, slečno,“ řekl tiše. „Náhodou... mám snad v tu stranu nějakou cestu. Kdybyste chtěla – já –“

Dívka zvedla hlavu. „Skutečně,“ vyhrkla radostně, „vy byste mohl –?“

„Já jsem jeho... starý kamarád, víte?“ vysvětloval Prokop. „Chcete-li mu něco vzkázat... nebo poslat... já ochotně...“

„Bože, vy jste hodný,“ vydechla dívka.

Prokop se slabě začervenal. „To je maličkost, slečno,“ bránil se. „Náhodou... mám zrovna volný čas... stejně chci někam jet, a vůbec –“ Mávl v rozpacích rukou. „To nestojí za řeč. Udělám všecko, co chcete.“

Dívka se zarděla a honem se dívala jinam. „Ani nevím, jak bych... vám měla děkovat,“ řekla zmateně. „Mně je tak líto, že... že vy... Ale je to tak důležité – A pak, vy jste jeho přítel – Nemyslete si, že já sama –“ Tu se přemohla a upřela na Prokopa čiré oči. „Já mu něco musím poslat. Od někoho jiného. Já vám nemohu říci –“

„Není třeba,“ řekl Prokop rychle. „Já mu to dám, a je to. Já jsem tak rád, že mohu vám... že mohu jemu... Prší snad?“ ptal se náhle dívaje se na její zrosenou kožišinku.

„Prší.“

„To je dobře,“ mýnil Prokop; myslel totiž na to, jak příjemně by chladilo, kdyby na tu kožišinku směl položit čelo.

„Já to tu nemám,“ řekla vstávajíc. „Bude to jen malý balíček. Kdybyste mohl počkat... Já vám to přinesu za dvě hodiny.“

Prokop se velmi strnule uklonil; bál se totiž, že ztratí rovnováhu. Ve dveřích se obrátila a pohlédla na něj upřenýma očima. „Na shledanou.“ A byla ta tam.

Prokop usedl a zavřel oči. Krupičky deště na kožišince, hustý a orosený závoj; zastřený hlas, vůně, neklidné ruce v těsných, maličkých rukavičkách; chladná vůně, pohled jasný a matoucí pod sličným, pevným obočím. Ruce na klíně, měkké řasení suk-

ně na silných kolenou, ach, maličké ruce v těsných rukavicích! Vůně, temný a chvějící se hlas, líčko hladké a pobledlé. Prokop zatínal zuby do chvějících se rtů. Smutná, zmatená a statečná. Modrošedé oči, oči čisté a světelné. Ó bože, ó bože, jak se tiskl závoj k jejím rtům!

Prokop zasténal a otevřel oči. Je to Tomšova holka, řekl si se slepým vztekem. Věděla kudy jít, není tu poprvé. Snad tady... zrovna tady v tom pokoji – – Prokop si v nesnesitelné trýzni vrýval nehty do dlaní. A já hlupák se nabízím, že pojedu za ním! Já hlupák, já mu ponesu psaníčko! Co – co – co mi je vůbec po ní?

Tu ho napadla spásná myšlenka. Uteku domů, do svého laboratorního baráku tam nahoře. A ona, ať si sem přijde! ať si pak dělá, co chce! Ať – ať – ať si jede za ním sama, když... když jí na tom záleží –

Rozhlédl se po pokoji; viděl zvalenou postel, zastyděl se a ustlal ji, jak byl zvyklý doma. Pak se mu nezdála dost slušně ustlaná, přestlal ji, rovnal a hladil, a pak už rovnal všechno všudy, uklízel, pokoušel se pěkně zřasit i záclony, načež usedl s hlavou zmotanou a hrudí drcenou bolestným tlakem a čekal.

V

Zdalo se mu, že jde ohromnou zelinářskou zahradou; kolem do- kola nic než samé zelné hlávky, ale nejsou to hlávky, nýbrž ze- šklebené a olezlé, krhavé a blekotající, nestvůrné, vodnaté, trudo- vité a vyboulené hlavy lidské; vyrůstají z hubených košťálů a lezou po nich odporné zelené housenky. A hle, přes pole k ně- mu běží dívka se závojem na tváři; zvedá trochu sukni a přeska- kuje lidské hlávky. Tu vyrůstají zpod každé z nich nahé, úžasně tenké a chlupaté ruce a sahají jí po nohou a po sukních. Dívka křičí v šílené hrůze a zvedá sukni výše, až nad silná kolena, ob- našuje bílé nohy a snaží se přeskočit ty chňapající ruce. Prokop zavírá oči; nesnese pohled na její bílé silné nohy, a šílí úzkostí, že ji ty zelné hlávky zhanobí. Tu vrhá se na zem a uřezává kapesním nožem první hlávku; ta zvířecky ječí a cvaká mu vyžranými zuby po rukou. Nyní druhá, třetí hlávka; Kriste Ježíši, kdy skosí to ohromné pole, než se dostane k dívce zápasící tam na druhé straně nekonečné zahrady? Zběsile vyskakuje a šlape po těch příšer- ných hlavách, rozdupává je, kope do nich; zaplete se nohama do jejich tenkých, přísavných pracek, padá, je uchopen, rván, dušen, a vše mizí.

Vše mizí v závratném víření. A náhle se ozve zblízka zastře- ný hlas: „Nesu vám ten balíček.“ Tu vyskočil a otevřel oči, a před ním stojí děvečka z Hybšmonky, šilhavá a těhotná, se zmáčeným břichem, a podává mu cosi zabaleného v mokřém hadru. To není ona, trne bolestně Prokop, a rázem vidí vytáhlou smutnou pro- davačku, která mu dřevěnými tyčinkami roztahuje rukavice. To není ona, brání se Prokop, a vidí naduřelé dítě na křivičných nožkách, jež – jež – jež se mu nestoudně nabízí! „Jdi pryč,“ křičí

Prokop, a tu se mu zjeví pohozená konev uprostřed záhonu povadlé a slimáky prolezlé kapusty a nemizí přes všechno jeho úsilí.

Vtom tiše zazněl zvonek jako tiknutí ptáčka. Prokop se vrhl ke dveřím a otevřel; na prahu stála dívka se závojem, tiskla k nadržům balíček a oddychovala. „To jste vy,“ řekl Prokop tiše a (neznámo proč) nesmírně dojat. Dívka vešla, dotkla se ho ramenem; její vůně dechla na Prokopa trýznivým opojením.

Zůstala stát uprostřed pokoje. „Prosím vás, nehněvejte se,“ mluvila tiše a jakoby spěchajíc, „že jsem vám dala takové posláání. Vždyť ani nevíte, proč – proč já – Kdyby vám to dělalo nějaké potíže –“

„Pojedu,“ vypravil ze sebe Prokop chraptivě.

Dívka upřela na něj zblízka své vážné, čisté oči. „Nemyslete si o mně nic zlého. Já mám jenom strach, aby pan... aby váš přítel neudělal něco, co by někoho... někoho jiného do smrti trápilo. Já mám k vám tolik důvěry... Vy ho zachráníte, že?“

„Nesmírně rád,“ vydechl Prokop nějakým nesvým a rozechvěným hlasem; tak ho opojovalo nadšení. „Slečno, já... co budete chtít...“ Odvracel oči; bál se, že něco vybleptne, že je snad slyšet, jak mu bouchá srdce, a styděl se za svou těžkopádnost.

I dívku zachvátil jeho zmatek; hrozně se zarděla a nevěděla kam s očima. „Děkuju, děkuju vám,“ pokoušela se také jaksi nejistým hlasem, a silně mačkala v rukou zapečetěný balíček. Nastalo ticho, jež působilo Prokopovi sladkou a mučivou závrať. Cítil s mrazením, že dívka letmo zkoumá jeho tvář; a když k ní náhle obrátil oči, viděl, že se dívá k zemi a čeká, připravena, aby snesla jeho pohled. Prokop cítil, že by měl něco říci, aby zachránil situaci; místo toho jen hýbal rty a chvěl se na celém těle.

Konečně pohnula dívka rukou a zašeptala: „Ten balíček –“ Tu zapomněl Prokop, proč schovává pravou ruku za zády, a sáhl po tlusté obálce. Dívka zbledla a couvla. „Vy jste poraněn,“ vyhrkla. „Ukažte!“ Prokop honem schovával ruku. „To nic není,“ ujišťoval rychle, „to... to se mi jen trochu zanítily... zanítily taková ranka, víte?“

Dívka, docela bledá, zasykla, jako by sama cítila tu bolest.

„Proč nejdete k lékaři?“ řekla prudce. „Vy nemůžete nikam jet! Já... já pošlu někoho jiného!“

„Vždyť už se to hojí,“ bránil se Prokop, jako by mu brali něco drahého. „Jistě, to už je... skoro v pořádku, jen škrábnutí, a vůbec, to je nesmysl; proč bych nejel? A pak, slečno, v takové věci... nemůžete poslat cizího člověka, víte? Vždyť to už ani nebolí, hleďte,“ a zatřepal pravou rukou.

Dívka stáhla obočí přísnou soustrastí. „Vy nesmíte jet! Proč jste mi to neřekl? Já – já – já to nedovolím! Já nechci –“

Prokop byl docela nešťasten. „Hleďte, slečno,“ spustil horlivě, „to jistě nic není; já jsem na to zvyklý. Podívejte se, tady,“ a ukázal jí levou ruku, kde mu scházel skoro celý malík a kloub ukazováčku naduřel uzlovitou jizvou. „To už je takové řemeslo, víte?“ Ani nepozoroval, že dívka couvá s blednoucími rty a dívá se na pořádný šrám jeho čela od oka k vlasům. „Udělá to prásk, a je to. Jako voják. Zvednu se a běžím útokem dál, rozumíte? Nic se mně nemůže stát. Nu, dejte sem!“ Vzal jí z ruky balíček, vyhodil do výše a chytil. „Žádná starost, pane. Pojedu jako pán. Víte, já, já už jsem dávno nikde nebyl. Znáte Ameriku?“

Dívka mlčela a hleděla na něho se zachmuřeným obočím.

„Ať si říkají, že mají nové teorie,“ drmolil Prokop horečně; „počkejte, já jim to dokážu, až vyjdou mé výpočty. Škoda že tomu nerozumíte; já bych vám to vyložil, vám věřím, vám věřím, ale jemu ne. Nevěřte mu,“ mluvil naléhavě, „mějte se na pozoru. Vy jste tak krásná,“ vydechl nadšeně. „Tam nahoře já nikdy s nikým nemluví. Je to jen taková bouda z prken, víte? Haha, vy jste se tak bála těch hlávek! Ale já vás nedám, o to nic; nebojte se ničeho. Já vás nedám.“

Pohlížela na něho s očima rozšířenýma hrůzou. „Vy přece nemůžete odejet!“

Prokop zesmutněl a zmalátněl. „Ne, na to nesmíte dát, co mluvím. Povídal jsem nesmysly, že? Já jsem jenom chtěl, abyste nemyslela na tu ruku. Abyste se nebála. To už přešlo.“ – Přemohl své vzrušení, byl tuhý a zakaboněný samým soustředěním. „Pojedu do Týnice a najdu Tomše. Dám mu ten balíček a řeknu, že to posílá slečna, kterou zná. Je to tak správně?“

„Ano,“ řekla dívka váhavě, „ale vy přece nemůžete –“

Prokop se pokusil o prosebný úsměv; jeho těžká, rozjizvená tvář náhle docela zkrásněla. „Nechte mne,“ řekl tiše, „vždyť je to – je to – pro vás.“

Dívka zamžikala očima; bylo jí skoro do pláče prudkým pohybem. Mlčky kývla a podávala mu ruku. Zvedl svou beztvárovou levici; pohlédla na ni zvědavě a silně ji stiskla. „Já vám tolik děkuju,“ řekla rychle, „sbohem!“

Ve dveřích se zastavila a chtěla něco říci; mačkala v ruce kliku a čekala –

„Mám mu... vyřídit... pozdrav?“ optal se Prokop s křivým úsměvem.

„Ne,“ vydechla a rychle na něj pohlédla. „Na shledanou.“

Dveře za ní zapadly. Prokop se na ně díval, bylo mu najednou na smrt těžko a chabě, hlava se mu točila, a stálo ho nesmírné úsilí, aby učinil jediný krok.

VI

Na nádraží bylo mu čekati půldruhé hodiny. Sedl si na chodbě a chvíl se zimou. V poraněné ruce mu pulsovala ukrutná bolest; zavíral oči, a tu se mu zdálo, že ta bolavá ruka roste, že je veliká jako hlava, jako tykev, jako hrnec na vyvážení prádla, a že v celém jejím rozsahu palčivě cuká živé maso. Přitom mu bylo mdlo k dávení a na čele mu ustavičně vyrážel studený pot úzkosti. Nesměl se podívat na špinavé, poplivané, zablácené dlážky chodby, aby se mu nezvedal žaludek. Vyhrnul si límec a polo snil, pomalu přemáhán nekonečnou lhostejností. Zdálo se mu, že zas je vojákem a leží poraněn v širém poli; kde – kde to pořád bojují? Tu zazněl mu do uší prudký zvon a někdo volal: „Týnice, Duchcov, Moldava, nastupovat!“

Nyní už tedy sedí ve vagóně u okna a je mu nezřízeně veselo, jako by někoho přelstil nebo někomu utekl; teď, holenku, už jedu do Týnice a nic mne nemůže zadržet. Skoro se chechtal radostí, uvelebil se ve svém koutě a s náramnou čilostí pozoroval své spolucestující. Naproti němu sedí nějaký krejčík s tenkým krkem, hubená černá paní, pak člověk s divně bezvýraznou tváří; vedle Prokopa strašně tlustý pán, kterému se nemůže nějak břicho vejít mezi nohy, a snad ještě někdo, to už je jedno. Prokop se nesmí dívat z okna, protože mu to dělá závrať. Ratata ratata ratata vybuchuje vlak, vše drnčí, bouchá, otřásá se samou horlivostí spěchu. Krejčíkovi se klátí hlava napravo nalevo, napravo nalevo; černá paní jaksi podivně a ztuhle hopkuje na místě, bezvýrazná tvář se třese a kmitá jako špatný snímek ve filmu. A tlustý soused, to je kupa rosolu, jež se houpe, otřásá, poskakuje nesmírně směšným způsobem. Týnice, Týnice, Tý-

nice, skanduje Prokop s údery kol; rychleji! rychleji! Vlak se ohřál samým chvatem, je tu horko, Prokop se potí žárem; krejčík má nyní dvě hlavy na dvou tenkých krcích, obě hlavy se třesou a narážejí na sebe, až to drncí. Černá paní výsměšně a urážlivě hopkuje na svém sedadle; tváří se naschvál jako dřevěná loutka. Bezvýrazná tvář zmizela; sedí tam trup s rukama mrtvě složenýma na klíně, ruce neživě poskakují, ale trup je bezhlavý.

Prokop sbírá všechny své síly, aby se na to pořádně podíval; štípe se do nohy, ale nic platno, trup je dál bezhlavý a mrtvě se poddává otřesům vlaku. Prokopovi je z toho děsně úzko; štouchá loktem tlustého souseda, ale ten se jen rosolovitě chvěje, a Prokopovi se zdá, že se mu to tlusté tělo bezhlase chechtá. Nemůže se už na to dívat; obrací se k oknu, ale tam zničehonic vidí lidskou tvář. Neví zprvu, co je na ní tak zarážejícího; pozoruje ji vytřeštěnými očima a poznává, že to je jiný Prokop, který na něho upírá oči s děsivou pozorností. Co chce? zhrozil se Prokop. Proboha, nezapomněl jsem ten balíček v Tomšově bytě? Hmatá honem po kapsách a najde obálku v náprsní kapse. Tu se tvář v okně usmála a Prokopovi se ulevilo. Odvážil se dokonce pohlédnout na bezhlavý trup; a vida, on si ten člověk jen přetáhl pověšený svrchník přes hlavu a spí pod ním. Prokop by to udělal také, ale bojí se, aby mu někdo nevytáhl z kapsy tu zapečetěnou obálku. A přece jde na něho spaní, je nesnesitelně unaven; nikdy by si nedovedl představit, že je možno být tak unaven. Usíná, vyrve se z toho vytřeštěně a opět usíná. Černá paní má jednu hopkující hlavu na ramenou a druhou drží na klíně oběma rukama; a co se krejčíka týče, sedí místo něho jen prázdné, beztělé šaty, z nichž čouhá porcelánová palička. Prokop usíná, ale pojednou se z toho vytrhne v horlivé jistotě, že je v Týnici; snad to někdo venku volal, neboť vlak stojí.

Vyběhl tedy ven a viděl, že už je večer; dva tři lidé vystupují na malinkém blikajícím nádraží, za nímž je neznámá a mlhavá tma. Řekli Prokopovi, že do Týnice musí jet poštou, je-li na ní ještě místo. Poštovní vůz, to byl jen kozlík a za ním truhlík na zásilky; a na kozlíku už seděl pošťák a nějaký pasažér.